

Prikaz

**Tatalović, Siniša, Grizold, Anton, Cvrtila, Vlatko:
*Suvremene sigurnosne politike – Države i nacionalna
sigurnost početkom 21. stoljeća***

Golden marketing – Tehnička knjiga, Zagreb, 2008., 462 str.

Knjiga *Suvremene sigurnosne politike – Države i nacionalna sigurnost početkom 21. stoljeća*, trojice autora, eminentnih profesora i stručnjaka za sigurnosnu problematiku, Siniše Tatalovića, Antona Grizolda i Vlatka Cvrtila, djelo je koje je nužno potrebno stručnoj, ali i široj javnosti, u trenutku kada se Republika Hrvatska nalazi na prekretnici koja se ogleda u sada potpuno izvjesnom ulasku u najjači političko-vojni savez – NATO. Ovo djelo rezultat je višegodišnjeg temeljitog znanstvenog istraživačkog rada autora, koji se ovom problematikom profesionalno bave dugi niz godina, kao i dugogodišnje znanstveno-istraživačke suradnje između Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu i Fakulteta društvenih znanosti Sveučilišta u Ljubljani. Također, knjiga *Suvremene sigurnosne politike – Države i nacionalna sigurnost početkom 21. stoljeća*, proizašla je iz istraživanja u okviru znanstveno-istraživačkog projekta "Republika Hrvatska u europskoj sigurnosnoj arhitekturi", koji se izvodi na Fakultetu političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu.

Od postanka čovječanstva do danas sigurnosna se funkcija i potreba za očuvanjem sigurnosti 'protežu' kao jedna konstanta svojstvena svim ljudskim zajednicama – od onih prvih predrđavnih, do današnjih suvremenih društava. Razvojem društava sigurnosna se funkcija sve više i jasnije diferencirala u odnosu na druge djelatnosti, te se u različitim povijesnim razdobljima prevladavajuća paradigma sigurnosti prilagođavala novim, promjenjivim uvjetima. To se događa stoga što se mijenja priroda i karakter samih društava, priroda prijetnji vrijednostima i dobrima pojedinaca i društva, te sredstva kojima se te prijetnje mogu ostvariti. Danas su prijetnje modificirane i prepoznaju se, među ostalim, u sve većem nedostatku hrane, smanjenoj energetske sigurnosti, kao i gospodarskoj recesiji. Iz toga proizlazi potreba kreiranja učinkovitih protumjera i odgovora koji svakom društvu trebaju stajati na raspolaganju u slučaju izbijanja otvorene opasnosti, definiranih u temeljnim strateškim dokumentima i konceptima očuvanja sigurnosti pojedinca, države i društva.

Stoljeće u kojemu živimo sa sobom je također donijelo i promjene u sigurnosnom okruženju s kojima se moderne države moraju znati 'nositi' u sve globaliziranijem i tehnološki naprednijem svijetu. Upravo ova knjiga iz nekoliko perspektiva pokazuje kako su suvremene države oblikovale svoje politike i sustave nacionalne sigurnosti, u razdoblju koje se po prirodi prijetnji i oblicima suradnje bitno razlikuje od onog prije dvadesetak godina. Kako i sami au-

tori ističu, "svrha je ove knjige dvostruka: prvo, analizirati i sintetizirati bitna obilježja sigurnosnih politika određenih suvremenih država, i drugo, u kontekstu funkcionalno-strukturnih elemenata sustava tih država, pojasniti bit i ulogu sigurnosnih politika odabranih država, posebno u svjetlu rješavanja njihovih sigurnosnih dilema u danoj međunarodnoj sigurnosnoj okolini, oblikovanoj poslije hladnog rata."

Rad grupe autora originalan je u svojoj nakani da komparira i da prikaz sigurnosnih politika i sustava sigurnosti odabranih država. Države su pomno odabrane, nalaze se u različitim sigurnosnim okruženjima, suočene su sa različitim izazovima, imaju različita obilježja sigurnosne politike, a upravo time omogućeno je stjecanje dubljeg uvida u svu kompleksnost sigurnosne problematike.

Knjiga je konceptualno podijeljena u tri dijela:

U sadržajnom Uvodu detaljno je obrađen razvoj koncepta nacionalne sigurnosti u doba hladnog rata, kao i u posthladnoratovskom razdoblju, proces redefiniranja sigurnosnih politika u skladu s dominantnim konceptom sigurnosti, kao i situacija u Europi i djelovanje glavnih institucija, čiji je zadatak briga o sigurnosti država u međunarodnom okruženju.

Drugi dio, "Sigurnosne politike odabranih zemalja" sastoji se od 'studija slučaja država', koje predstavljaju metodološki okvir za analizu, utemeljen na promatranju glavnih obilježja i primjenjivosti sigurnosnih politika u skupini od dvanaest država: Finska, Francuska, Grčka, Hrvatska, Izrael, Njemačka, Rusija, Sjedinjene Američke Države, Slovenija, Švicarska, Švedska i Turska. Kriteriji kojima su se autori Tatalović, Grizold i Cvrtila služili pri odabiru zemalja su sljedeći: geografski, političko-gospodarski, strateški, vojno-politički, međunarodni i drugi. U ovome dijelu detaljno se studira svaka od navedenih država, a u svaku analizu uključeni su specifični elementi, karakteristični za svaku pojedinu državu. Ono što je važno jest da se u slučaju analize Republike Hrvatske do u detalje opisuje stanje i politika nacionalne sigurnosti, odnos Republike Hrvatske i NATO-a, transformacija Oružanih snaga Republike Hrvatske, te njihovo opremanje i modernizacija – i to u trenutku kada je takav tip informacija i transparentnih činjenica prijeko potreban. Ništa manje detaljno opisane su i ostale države, svaka sa svojim sličnostima sa ostalima, ali i svojim specifičnim uvjetima i karakteristikama.

Napokon, u trećem dijelu, "Sustavi nacionalne sigurnosti odabranih zemalja" daje se detaljan pregled za svaku navedenu državu, i to u vidu općih podataka, prikaza procesa donošenja odluka u sustavu nacionalne sigurnosti i opisu pojedinih komponenti sustava nacionalne sigurnosti (oružanih snaga, policijskih snaga, obavještajnih službi, sposobnosti za borbu protiv terorizma, sustav kriznog upravljanja, itd.).

U analizi obilježja suvremenih sigurnosnih politika u pojedinim državama autori su pošli od uvažavanja i mjerljivih i nemjerljivih čimbenika, što sasvim sigurno predstavlja jedan kvalitativni pomak unaprijed u odnosu na postojeće analize, a svojom cjelovitošću i sustavnošću knjiga *Suvremene sigurnosne politike – Države i nacionalna sigurnost početkom 21. stoljeća* ubra-

ja se među malo takvih djela u znanstveno-stručnoj literaturi s područja komparativnih sigurnosnih politika. Autori su time uspjeli ublažiti nedostatak ove vrste literature na našem 'tržištu'. Osim bogate građe koja čini njezin središnji dio, ova knjiga sadržava i detaljan popis kratica i kazalo pojmova.

S obzirom na važnost sigurnosnih politika kao djelatnosti za pripremu i osiguravanje od raznovrsnih budućih izvora ugroza, ovo je djelo više nego poželjna i korisna literatura širokom krugu čitatelja: od znanstvene zajednice, stručne javnosti, osoba uključenih u donošenja važnih političkih odluka, ljudi uključenih u sam sigurnosni sustav, do studenata koji se tek počinju zanimati za ova pitanja te široke javnosti.

Detaljni prikazi i uspješni naponi autora Tatalovića, Grizolda i Cvrtile da se ova složena materija izloži u što jednostavnijoj i pristupačnijoj, a opet stručnoj, formi sigurno su doprinijeli odluci da Izdavač podupre i prihvati ovaj izdavački poduhvat.

mr. sc. Ružica Jakešević